

ОСОБЕНО МНЕНИЕ

на съдиите Красен Стойчев и Гроздан Илиев по к.д. № 12/2014 г.

Подписваме с особено мнение решението по к.д. № 12/2014 г. в частта, с която мнозинството от конституционните съдии възприема разбирането, че законодателят е длъжен и в хипотезата на необжалваемост на административния акт по чл. 120, ал. 2, предл. посл. от Конституцията да осигури възможност на засегнатите лица да искат обявяване на неговата нищожност по съдебен ред.

Приетата по повод тълкуването на чл. 120, ал. 2 от Конституцията т. 2 от диспозитива на Решение № 14/2014 г. по конституционно дело № 12/2014 г. има за цел да уреди конкретен процесуален въпрос в материята на нищожните административни актове. По-специално въвеждането на изрична забрана да бъде изключвано обжалването им по реда на инстанционното производство за пряк съдебен контрол върху административни актове се представя като задължителна характеристика на принципа за правовата държава (чл. 4 от Конституцията). Оттук и внушението, че интервенцията на Конституционния съд чрез формулирането на подобно правило за регулиране на обществените отношения е съвсем уместна и оправдана.

Член 120, ал. 2, предл. посл. от Конституцията допуска по изключение законодателят изрично да ограничи действието на общата клауза за съдебно оспорване на всички видове административните актове. В този контекст т. 2 от решението си поставя за задача да акцентира върху ролята, която съдебното обжалване има в материята на нищожните административни актове. Нищожният административен акт, както всеки един нищожен юридически акт, не произвежда правни последици, той е правно нищо от гледна точка на юридическия ефект, който той е бил замислен да произведе. Липсата на преследвания юридически ефект ще

бъде факт независимо от това, дали съдът ще бъде ангажиран с подобен въпрос. Съдът не отменя поражения от тежък порок административен акт, а само констатира/обявява неговата нищожност. За нищожността на акта съдът следва да следи и служебно, когато отсъства жалба. Но след като съдебната намеса се изчерпва единствено с констатацията на нищожността, въпросът за съдебното обжалване на поразени с подобен порок административни актове сам по себе си не може да бъде от решаващо значение с оглед съдбата им. Те са и си остават правно нищо и няма опасност евентуалната забрана за съдебното им обжалване да бъде в състояние по някакъв начин да ги санира. Има и друго. Настояването да се изведе т. 2 от решението като негов своеобразен акцент води до преекспониране значението на прекия съдебен контрол и оставя впечатлението, че единствено той е годното средство за защита срещу нищожните административни актове. Но факт е, че не само че никой не дължи изпълнение по тях, а и евентуалното настояване под една или друга форма такъв акт да бъде изпълнен, винаги ще може да бъде успешно и своевременно отблъснато. Като настоява обаче на необходимостта специално да се елиминира възможността формулираното в чл. 120, ал. 2 от Конституцията изключение да разпростира своето действие по отношение на нищожните административни актове въобще, т. 2 от решението всъщност приема наред с другото, че „предпазването“ от обжалване допуска своеобразна „търпимост“ на административен акт, въпреки обременеността му с тежък порок. Получава се така, че всъщност тя предлага застраховка срещу една погрешна теза. Да обобщим, несъобразяването на правния ефект на съдебното обжалване специално в материята на нищожността, вкл. на нищожните административни актове, и формулирането на правила без оглед на въпроса как те се вписват в действащата правна система не постига друго, освен да натовари с

вътрешни противоречия и трудности материя, която има сложна проблематика без връзка с настоящото дело.

На следващо място не може да не се отбележат и практическите ефекти, които може да има прилагането на т. 2 от диспозитива на решението. Нейното въвеждане в действащата у нас правна система чрез решението на Конституционния съд поставя въпроса как тя се съотнася с първата част от диспозитива. Защото аргументите, развити с оглед първата част от диспозитива, изглежда търпят корекция. Тя създава една сложна конструкция на изключение в изключението и насърчава подаването на жалби и протести за „проверка“ дали даден административен акт е нищожен. По този начин се изпразва от съдържание възприетото в т. 1 от решението разбиране за изключението от правилото за обжалваемост и предпоставките, от които следва да се ръководи законодателят за установяване на забрана за обжалване на определени административни актове. Всяко засегнато лице ще бъде в състояние да обезсмисли забраната с твърдението за нищожност на издадения административен акт. От друга страна, установената с т. 2 от решението забрана, чийто адресат е законодателят, още в хода на законодателния процес изисква от него да фиксира предпоставките за нищожност на акта, за разлика от неговата незаконосъобразност.

В заключение липсата на прецизно определяне на обхвата и действието на забраната, която се съдържа в разпоредбата на чл. 120, ал. 2 от Конституцията, в крайна сметка прави пробив, който не държи сметка как тя се вписва и разполага в рамките на действащото у нас законодателство.